

**Uzasadnienie wniosku o przyznanie nagrody Prezesa Rady Ministrów za osiągnięcia  
w zakresie działalności naukowej, w tym twórczości artystycznej, lub działalności  
wdrożeńowej dla prof. dr. hab. Przemysława Urbańczyka**

**Pięćdziesięcioletnią karierę naukową profesora Przemysława Urbańczyka znaczy szereg wybitnych osiągnięć** na polach: badawczym, dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim. Imponująca lista **ponad 600 publikacji (w tym 20 książek)** zawiera pionierskie prace z badań nad wczesnym średniowieczem rejonu Północnego Atlantyku (np. jedyna dotąd archeologiczno-historyczna synteza arktycznej części Norwegii oraz analiza europejskiej ekspansji transoceanicznej) oraz wiele krytycznych analiz stanu wiedzy o najwcześniejszych dziejach ziem polskich, prezentowanych w kontekście środkowoeuropejskim.

Wnikliwość analityczna pozwoliła mu skutecznie zakwestionować szereg utrwalonych wcześniej poglądów, dotyczących np.: początków Słowian i ich wierzeń przedchrześcijańskich, realności tzw. „plemion prapolskich”, pochodzenia Piastów, tempa chrystianizacji państwa wczesnopiastowskiego, przedmonetarnego systemu pieniężnego, granic państwa Mieszka I, początków polskich miast, najwcześniejszych stosunków polsko-niemieckich; strategii geopolitycznej Bolesława Chrobrego, czy problemu „stolicy” wczesnopiastowskiej. Te rozważania cechowała interdyscyplinarna innowacyjność twórczego łączenia analizy źródeł archeologicznych i historycznych.

Aktywne pozyskiwanie funduszy grantowych umożliwiało finansowanie dużych projektów zespołowych, łączących badaczy z różnych środowisk oraz stwarzały szansę rozwoju naukowego młodego pokolenia badaczy (12 doktorantów). Najważniejsze z tych projektów, tj. „Adalbertus” (FNP), „Origines Polonorum” (KBN) i „Dziedzictwo kulturowe Puszczy Białowieskiej” (NCN), zaowocowały seriami wydawniczymi (w sumie 28 tomów), które podsumowują i udostępniają najnowszy stan naszej wiedzy.

W Polsce wielokrotnie był zapraszany do prac w zespołach eksperckich – m.in. w MNiSW, MKiDN, TNW, PAN, NCN, FNP.

Aktywność badawczo-organizacyjną w Polsce łączył z ekstensywną obecnością na „rynku” międzynarodowym. Znalazło to wyraz w: zaproszeniach do wystąpień na konferencjach

i wykładów uniwersyteckich, kooptowaniu do komitetów redakcyjnych czasopism, powierzaniu funkcji „kontrolnych” dużych projektów, zapraszaniu do prac organizacji międzynarodowych, zamawianiu recenzji wniosków grantowych i włączaniu w prace zespołów rozstrzygających konkursy (np. prestiżowe panele SH5, SH6 i Synergy Grants przy European Research Council).

Ważnym polem jego aktywności było zawsze udostępnianie wiedzy naukowej „niefachowcom”, co znalazło wyraz w ogromnej liczbie audycji radiowych i telewizyjnych, odczytów i pogadanek dla lokalnych środowisk oraz artykułach popularno-naukowych.

Przekonującymi przejawami doceniania jego wszechstronnych osiągnięć są liczne nagrody za publikacje, medale stowarzyszeń naukowych oraz odznaczenia państwowe – aż do Krzyża Oficerskiego Orderu odrodzenia Polski. W 2025 r. jego działalność w czasie stanu wojennego została doceniona przyznaniem statusu Działacza Opozycji Antykomunistycznej.

**Nagroda Prezesa Rady Ministrów za „całokształt dorobku” będzie ukoronowaniem przypadającego właśnie w 2025 r. pięćdziesięciolecia jego pracy naukowej.**